

Lectio Divina og videnskabelig eksegesi

Under bispesynoden om Guds ord
fremkom pave Benedikt XVI
efter pausen den 14. oktober 2008
med en refleksion, som gengives
i denne artikel

Af pave Benedikt XVI ¹

Kære brødre og søstre.

Arbejdet på min bog om Jesus giver mig rig lejlighed til at se alt det gode, som den moderne bibel-eksegese giver os, men problemerne ved denne eksegesi og dens risici kommer også til at stå klart.

Koncilserklæringen *Dei Verbum* ² giver os to metodologiske retningslinjer for eksegetisk arbejde, hvis dette arbejde skal være adækvat. For det første bekræfter erklæringen nødvendigheden af at bruge den historisk-kritiske metode, som den kort beskriver i sine væsentlige træk. Denne nødvendighed er konsekvensen af den kristne grundtanke, som er formuleret i Johannesevangeliet kapitel 1, vers 15: *Verbum caro factum est* – Ordet er blevet kød. Hvad der er et historisk faktum, er grundlaget for den kristne tro. Frelseshistorien er ikke en mytologi, men virkelig historie, og dette er baggrunden for, at den må studeres med en seriøs historieforsknings metode.

Men denne historie har også en anden dimension, nemlig den, hvor Gud handler. Følgelig taler *Dei Verbum* om et andet metodologisk niveau, som tolkningen nødvendigvis også må bevæge sig på, hvis den skal forstå de ord rigtigt, som på én gang er menneskeord og Guds Ord. Koncilet udtaler – og her følger det en grundregel, der har gyldighed for al tolkning af litterære tekster – at Skriften må

---

¹ Oversat af Hanne Gregersen. Red.

² Andet Vatikankoncils erklæring *Dei Verbum* om Guds åbenbaring. **Klik her** for at se denne tekst (dansk). Red.

tolkes i den ånd, som den er skrevet i. Koncilet angiver derfor tre grundelementer i den metode, der må tages i brug, når man skal have Bibelens guddommelige, pneumatologiske dimension³ med:

1. Man må tolke teksten ud fra den enhed, som hele Skriften udgør – dét, som man i dag omtaler som *den kanoniske eksegesi*.⁴ På koncilets tid eksisterede dette udtryk endnu ikke, men det er det samme, koncilet siger: Man må betragte Skriften som et sammenhængende hele.
2. Desuden må man tage hele Kirkens levende tradition i betragtning,
3. og endelig må man medinddrage "troens analogi".⁵

Kun dér, hvor begge planer er respekteret – det historisk-kritiske og det teologiske – kun dér kan man tale om en teologisk eksegesi – en udlægning eller fortolkning, der passer til den bog, som Bibelen er.

Mens det gælder, at den aktuelle videnskabelige eksegesi arbejder på et meget højt niveau og således bringer os en virkelig hjælp, så kan man ikke sige det samme om det andet niveau. Det virker ofte, som om dette andet niveau – karakteriseret ved de tre grundelementer, som Dei Verbum taler om – er næsten ikke-eksisterende. Og dette forhold har alvorlige konsekvenser.

Den første konsekvens af, at dette andet metodologiske niveau mangler, er, at Bibelen bliver en bog, der kun befinder sig i fortiden. Man kan drage moralske konsekvenser af den, man kan lære dens historie at kende, men Bogen som sådan taler kun om fortiden, og dens udlægning er ikke længere af virkelig teologisk karakter, men bliver ren historieskrivning, litteraturhistorie. Dette er altså den første konsekvens: Bibelen bliver stående i fortiden, taler alene om fortiden.

Men der er endnu en konsekvens, som er mere alvorlig: Dér, hvor den troens hermeneutik,⁶ som Dei Verbum peger på, forsvinder, dér træder nødvendigvis en anden hermeneutik i stedet, en rent verdslig hermeneutik, en positivistisk hermeneutik, og nøglen til den er overbevisningen om, at det guddommelige ikke optræder, ikke kommer til syne, i den menneskelige historie. Hver gang der da optræder noget, der ligner et guddommeligt element, da må det ifølge denne hermeneutik forklares, hvorfra noget sådant kan stamme, og alt må reduceres til noget blot menneskeligt. Derfor fremsætter man tolkninger, som benægter, at noget guddommeligt kan have historisk karakter. Således benægter for eksempel i dag dét, som man kalder *mainstream eksegesen* i Tyskland, at Herren har indstiftet Den hellige Eukaristi, og den erklærer, at Jesu legeme forblev i graven. Opstandelsen er ikke en historisk begivenhed, men en teologisk vision. Dette kommer af, at man ikke har en troens hermeneutik; derfor bekræfter man en profan filosofisk hermeneutik, som benægter muligheden af, at det guddommelige sandelig og virkelig er trådt ind i og er til stede i historien.

Konsekvensen af, at det andet metodologiske niveau mangler, er, at der har dannet sig en dyb kløft mellem den videnskabelige eksegesi og *lectio divina*.⁷ Dette er baggrunden for, at der af og til opstår en slags rådvildhed, når det gælder at forberede prædikener. Dér, hvor eksegesen ikke er teologisk, kan Skriften ikke være sjælen i teologien – og vice versa: Dér, hvor teologien ikke i sit væsen er en tolkning af Skriften i Kirken, har denne teologi ikke længere noget fundament.

Det er baggrunden for, at det – af hensyn til Kirkens liv og mission og troens fremtid – er tvingende nødvendigt at overvinde denne dualisme mellem eksegesi og teologi. Bibelteologien og den systematiske teologi er to dimensioner af en og samme realitet, som vi kalder teologien. Derfor finder jeg

³ Pneumatologisk (af græsk pneuma: ånd), her: af Helligånden inspirerede. Red.

⁴ Kanonisk, her: som omfatter alle de skrifter, der er med i Bibelens kanon. Red.

⁵ Ved "troens analogi" forstås den indre sammenhæng mellem troens sandheder indbyrdes og med Åbenbaringen som helhed (jfr. Rom 12, 6 og KKK 114). O.a.

⁶ Hermeneutik: om fortolkningsprincipper og metode. O.a.

⁷ Lectio Divina: åndelig (eller troende) bibellæsning. Red.

det ønskeligt, at vi i en af synodens propositioner⁸ taler om nødvendigheden af at tage højde for de to metodologiske niveauer i eksegesen, som Dei Verbum har peget på i afsnit 12, hvor der er tale om, at det er nødvendigt at udvikle en eksegesi, der ikke alene er historisk, men lige fuldt teologisk. Det er således nødvendigt at udvide uddannelsen af fremtidige eksegeter i denne retning for i sandhed at kunne åbne Skriftens skatte for verden af i dag og for os alle.

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

---

⁸ Ordet propositioner står for de forslag til videre bearbejdning, som udkrystalliserer sig ved synodens afslutning